

Економічні науки/7. Облік і аудит

К.е.н. Андрєєва Г.І.*Державний вищий навчальний заклад**«Українська академія банківської справи**Національного банку України», Україна, м. Суми*

Особливості оцінки та аналізу фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість підприємства – одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства – забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від кредиторів та інвесторів [1, С.227].

Традиційно, загальна оцінка фінансової стійкості передбачає визначення:

- стійкості капіталу;
- ресурсної стійкості;
- стійкості управління.

Дослідження стійкості капіталу дозволяє встановити одну з можливих причин фінансової стійкості (нестійкості) підприємства. Так, збільшення частки власного капіталу за рахунок будь-якого із джерел сприяє посиленню фінансової стійкості підприємства. При цьому наявність нерозподіленого прибутку може розглядатися як джерело поповнення оборотних засобів і зниження рівня поточної кредиторської заборгованості.

Аналіз ресурсної стійкості, як складової фінансової стійкості, повинен охоплювати наступні аспекти:

- зміст і рівень співробітництва підприємства з суб'єктами ринкової інфраструктури (підприємствами-постачальниками ресурсів, банками, споживачами продукції);
- ступінь інтегрованості підприємства у системі виробничих відносин;
- залежність діяльності підприємства від стану економіки країни в цілому;
- спроможність підприємства до залучення коштів;
- контроль грошових потоків.

Аналіз стійкості управління проводиться з точки зору адекватності організаційної та виробничої структури підприємства обраній стратегії розвитку та ринковій кон'юнктурі [2, С.238].

Слід зазначити, що фінансова стійкість – це такий стан активів підприємства, який гарантує його постійну платоспроможність, оцінюється на підставі співвідношення власних і позичкових коштів в активах підприємства, шляхів нагромадження власних коштів внаслідок господарської діяльності, співвідношення довготермінових і короткотермінових позик, достатнім забезпеченням матеріальних оборотних засобів власними джерелами. На

стійкість підприємства впливають такі фактори: стан підприємства на товарному ринку; залежність від зовнішніх кредиторів і інвесторів; наявність платоспроможних дебіторів; виробництво дешевої продукції, що користується попитом; ефективність господарських та фінансових операцій тощо.

В залежності від впливу цих факторів можна виділити такі види стійкості: внутрішня, загальна та фінансова.

Внутрішня стійкість досягається при такому стані економіки підприємства, який забезпечує досить високий фінансовий результат. В основі досягнення такої стійкості лежить принцип активного реагування на внутрішні і зовнішні фактори.

Загальна стійкість характеризується перевищенням позитивного грошового потоку над негативним.

Фінансова стійкість досягається при перевищенні доходів над витратами, вільному маневруванню грошовими коштами, формується в процесі всієї виробничо-господарської діяльності і є головним компонентом всієї стійкості підприємства.

У практичній діяльності підприємств ринкової економіки для оцінки фінансової стійкості використовують систему коефіцієнтів, які розраховують за даними балансу підприємства (форма 1) [3, С.251]. Найважливішими з них є:

- коефіцієнт автономії (коефіцієнт концентрації власного капіталу) характеризує частку власного капіталу в загальній сумі балансу;
- коефіцієнт фінансової залежності. Зростання показника в динаміці свідчить про збільшення частки залучених коштів у фінансуванні підприємства. Його величина, рівна 1 (100 %), показує, що власники повністю фінансують своє підприємство;
- коефіцієнт маневреності робочого капіталу. Величина цього показника суттєво залежить від структури капіталу та галузевої належності підприємства. Він показує частку власного капіталу, вкладену в поточну діяльність, а також капіталізовану;
- коефіцієнт співвідношення залученого та власного капіталу (фінансування). Зростання показника в динаміці свідчить про збільшення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів. Він показує скільки залученого капіталу припадає на 1 гривню власного капіталу.

Зауважимо, що збільшення коефіцієнта структури фінансування необоротних активів свідчить про підвищення рівня фінансування необоротних активів за рахунок довгострокових джерел, відповідно про зростання інвестиційної активності підприємства. Зміна коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів може бути охарактеризована наступним чином: збільшення характеризує підвищення інвестиційної активності за рахунок залучення довгострокових кредитів. Якщо коефіцієнт зменшується, то можна

зробити зворотний висновок. Аналізуючи структуру капіталу, особливу увагу необхідно звернути на розмір резервного капіталу, за допомогою якого можна розрахувати коефіцієнт страхової стабільності підприємства. Він показує суму капіталу, зарезервовану підприємством на кожну гривню вартості майна (коефіцієнт страхування бізнесу), вартості власного капіталу (коефіцієнт страхування власного капіталу), вартості внесків засновників до статутного капіталу (коефіцієнт страхування статутного капіталу).

Отже, фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке за рахунок власних активів спроможне забезпечити запаси, не допустити не виправданої заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями. Фінансова стійкість підприємства є передумовою його економічного розвитку. У зв'язку із загостренням фінансових проблем на багатьох підприємствах країни значна увага повинна приділятися моніторингу фінансової стійкості, який передбачає забезпечення механізму постійного спостереження за рівнем фінансової стійкості в умовах нестабільного функціонування сучасного підприємства. Саме тому комплексну оцінку фінансової стійкості підприємства слід проводити шляхом розрахунку відносних показників, які можна розділити на дві групи:

- з позиції структури джерел фінансування – коефіцієнти капіталізації, а саме співвідношення власних і залучених коштів, їх частки у валюті балансу тощо;
- з позиції витрат, пов'язаних з обслуговуванням зовнішніх джерел – коефіцієнти покриття, за допомогою яких оцінюють спроможність підприємства підтримувати структуру джерел коштів, що склалася. Залучення коштів пов'язано з необхідністю постійних фінансових витрат (витрати зі сплати відсотків за користування позиками, витрати з фінансової оренди), які, як мінімум, мають покриватися поточним доходом.

Крім того, вважаємо, що на основі обчислення й аналізу в динаміці таких фінансових показників – рентабельності власного капіталу, коефіцієнта покриття позаоборотних активів власним капіталом, тривалості обороту кредиторської заборгованості й тривалості обороту чистого виробничого оборотного капіталу – може бути надана досить нова комплексна характеристика фінансово – економічного стану й перспектив розвитку підприємства.

Література:

1. Андреева Г. І. Економічний аналіз: навч.-метод. посіб./ Г.І.Андреева; – К.:Знання, 2008. – 263 с. (Вища освіта XXI століття).– С.227-230.

2. Болюх М. А., Бурчевський В. З., та інш. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 556 с.– С.238.

3. Андреева Г. І., Андреева В.А.:Організація і методика економічного аналізу: навчальний посібник./ Г.І.Андреева, В.А. Андреева; – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010.– 294 с.– С.251-253.

4. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник: Вид.2-ге, перероб. та доп. / Є.В. Мних; – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 472с.

5. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: підручник для студентів економічних спеціальностей вищих начальних закладів / За ред. д.е.н., проф. Заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. І перероб. / С.З. Мошенський, О.В. Олійник; – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 704 с.

Андреева, Г. І. Особливості оцінки та аналізу фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] / Г. І. Андреева // Перспективные научные исследования : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (17-25 лютого 2014 р., Болгарія). - Режим доступу http://www.rusnauka.com/6_PNI_2014/Economics/6_159930.doc.htm.